redare. Lucrarea ne-a părut însă stînjenită uneori în libera ei evoluare de conjuncturile de scriere adoptate.

În *Concertul al doilea* de Liszt, Kiss Gyula (Ungaria) a impresionat printr-o pianistică înaintat organizată şi-o viguroasă forţă interioară în rostiri, mărturisită sobru, clar, cert şi cu un foarte extins indice de nuanţe şi subnuanţe ajunse la subtile gradaţii în pianissimi, de veritabilă virtuozitate. Artistul a fost aplaudat şi rechemat de repetate ori.

Dirijorul I. Ionescu-Galaţi, punînd în joc o memorie muzicală calitativă, dovedită şi cu alte prilejuri, a condus fără partitură şi în mare amploare şi strălucire, obţinînd de la orchestră o participare plină de elan şi fermitate tehnică în *Simfonia a III-a* de Saint-Saëns, una din operele de frunte ale simfonismului francez cu însemnate dificultăţi de execuţie.

În concertul următor, încredinţat muzicianului timişorean Nicolae Boboc, a fost ascultată într-o versiune de prezentare şi edificare sigură, judicios şi armonios caracterizantă în linii şi expresivitate, *Simfonia a VIII-a* de Beethoven.

În *Simfonia spaniolă* de Eduard Lalo a reapărut un solist pe bună dreptate simpatizat la Braşov pentru vibraţia sensibilă a lirismului său ca şi pentru fina şi agera sa măiestrie instrumentală : violonistul Ştefan Ruha.

Tot sub bagheta lui Nicolae Boboc care i-a asigurat o convingătoare înfăţişare de concert, a fost ascultată în primă audiţie *Uvertura* de Theodor Drăgulescu, dovedind un condei alert şi vădită imaginaţie ritmică şi timbrală.

Un concert simfonic extraordinar a adus pe frumoasele meleaguri ale Braşovului o orchestră de cameră, venită din depărtările statului Minnesota din S.U.A. şi aparţinînd oraşului Saint-Paul. Cu cel mai mare interes şi rare satisfacţii artistice, numerosul public a urmărit această formaţie integral şi exemplar posesoare a spiritului muzicii de cameră, fiecare interpret fiind un veritabil solist, cînd muzica o cerea, iar în colectivitate, o voce de nădejde, îndeplinind cu simplitate, modestie, exactitate şi firească exprimare toate răspunderile rolului ţinut. De aci decurge adevărul comunicării, esenţa substanţializantă a cuprinsului muzical şi însuşi stilul. Dirijorul, Dennis Russel Davies, transmite ca într-o palpitare continuă şi înrîuritoare, impulsul ritmic a tot ce conduce, punctînd activ accentuări, articulări, reliefări, ivite în partitură.

Cu prilejul programului prezentat s-a putut aprecia evoluţia unor instrumentişti de deosebită artă ca Romuald Tecco şi Hanley Daws, concertmaistru şi primă violină, cellista Felice Magendanz, bassista Susan Matthew, flautista Carol Vincenz, notabilă printre remarcaţi, cornistul Martin Smith, cornista Lawrence Barnhart. Derularea concertului a dovedit însă în acelaşi timp că în nici un compartiment al orchestrei nu se pot constata nici un fel de deficienţe.

A fost aplaudat, într-un concert de Bach pentru oboe d'amore, solistul Richard Killemer, dotat cu o surprinzător de bogat colorată şi de străbătătoare sonoritate, caracterizînd cu dărnicie fermecătoarele resurse ale instrumentului.

Programul a înscris opere de Telemann, Stravinski, Bach şi Haydn iar orchestra din Saint-Paul, soliştii ei şi dirijorul Dennis Russel Davies au obţinut un memorabil succes.

Aflată o parte a anului trecut în criză temporară de clavecin şi de titular al violei da gamba, formaţia de instrumente vechi, *Cantus Serenus* a facultăţii de muzică din Braşov s-a reconstituit pe deplin şi a revenit, cu acelaşi sîrg înţelept şi rodnic ce i se cunoaşte, la punerea în lumină a noi nestemate muzicale ale epocii preclasice, pe care îşi propun să le facă auzite în decursul misiunii culturale foarte serioase ce şi-au asumat.

Seria de concerte de pe acum anunţate a fost deschisă cu o excelentă manifestare în mijlocul unei asistenţe compacte, grupul concertistic fiind format din Gabriela Popescu (clavecin), Horia Cristian (clavecin şi clavecin solo), Wolfgang Meschendörfer (flaut), Roswitha Meschendörfer (blockflöte şi flaut) şi Kurt Philippi (violoncel).

Primul recital al stagiunii a aparţinut sopranei Ana Nigrim, aducînd viu preţuitele surprize ale unui program de muzică franceză, pornind de la Maurice Ravel şi sfîrşind cu Olivier Messiaen, după ce dezvăluise iubitorilor de lied piese, cu totul noi Braşovului, de Darius Milhaud, Henri Duparc şi Sauguet. Interpretările de vie şi sugestivă expresivitate muzicală, ambianţa de manieră găsită fiecărei compoziţii, au adus un succes de caldă unanimitate talentatei cîntăreţe, cît şi pianistei Liliana Iacobescu, abilă, fidelă textelor şi interpretărilor soliste şi creatoare de favorabilă ambianţă în întregul recital.

Romeo ALEXANDRESCU

Tîrgu-Mureş

Aflîndu-ne o dată sau de două ori pe an la Tîrgu Mureş şi asistînd cu aceste prilejuri la concertele simfonice ale Filarmonicii locale, avem de fiecare dată sentimentul că orchestra a mai parcurs o etapă în evoluţia ei mereu ascendentă către atingerea acelui nivel de profesionalism, care asigură o calitate constantă a concertelor, cu variaţiile fireşti în plus sau în minus, provocate de personalitatea dirijorului respectiv. De această dată, la pupitru se găsea Pedro Ignacio Calderon, şef de orchestră argentinian, aflat pentru prima oară în contact cu o formaţie simfonică românească, la interval de o săptămînă înainte de a conduce un concert al Filarmonicii „George Enescu".

Uvertura *Egmont* de Beethoven, în care suflul eroic s-a aliat cu impulsul generos şi viril, a definit de la început personalitatea dirijorului oaspete, un muzician plin de temperament meridional, dar capabil să-şi supună impulsurile unui permanent şi sever auto-control. Orchestra l-a urmărit cu multă atenţie şi bunăvoinţă, lăsînd să se întrevadă din capul locului că va realiza un concert de ţinută.

https://biblioteca-digitala.ro

Impresia aceasta s-a confirmat cu prisosinţă în *Simfonia nr. 6 în si minor (Patetica)* de Ceaikovski, căreia Calderon i-a impregnat o concepţie interpretativă pătrunsă de un spirit „teatral", cu contraste dinamice violente, dar cu o bogată paletă de nuanţe expresive. Sub conducerea lui, fraza muzicală are o fluenţă firească, pentru ca în anumite pagini (de pildă în *Scherzo)* gestul dirijoral să antreneze orchestra într-o exaltare ritmică plină de vehemenţă. Intensitatea dramatică a fost aci rezultatul unei concentrări colective, proiectînd gîndirea muzicală a compozitorului într-un cadru pătruns deopotrivă de măreţie şi de tragism. Această concentrare a dus nu numai la pasaje de ansamblu executate cu un remarcabil abandon expresiv, ci şi la excelente momente solistice, în care s-au evidenţiat (cu referire şi la lucrarea concertantă a serii) interpreţii la corn, oboi, flaut, clarinet, violoncel şi timpani.

Cu un deosebit interes l-am reascultat aci pe foarte tînărul şi talentatul pianist Alexandru Preda în *Concertul nr. 2 în Si bemol major* de Brahms, după ce — la sfîrşitul stagiunii precedente, deci doar cu cîteva luni mai înainte — am avut prilejul să-l urmărim interpretînd aceeaşi lucrare în cadrul „Tribunei tinerilor solişti" la Radioteleviziune. Alexandru Preda a fost desigur, în linii mari, egal cu el însuşi, adică la fel de remarcabil ca vitalitate, ca plenitudine expresivă, ca tehnică pianistică, dominînd cu dezinvoltură această impozantă partitură. O deosebire s-a făcut totuşi resimţită, în sensul că solistul ni s-a părut întrucîtva mai „aşezat", mai puţin pornit să obţină efecte spectaculare, şi mai degrabă preocupat să degajeze din textul muzical brahmsian anumite elanuri şi reverii lirice, care apropie lucrarea — cu deosebire în *Andante* — de climatul mai senin al muzicii de cameră. Să fie orientarea aceasta fructul propriilor reflecţii ale pianistului sau rezultatul sugestiilor experimentatului şef de orchestră argentinian ?

Oricum ar fi, tendinţa merită a fi încurajată, pentru că în paginile capodoperei concertante a lui Brahms elanul combativ se învecinează cu momente de destindere propice înfloririi unor linii melodice într-o ambianţă intimă, nemaivorbind că şi în părţile rapide învolburarea nu exclude luminozitatea, iar cursa de viteză nu favorizează întotdeauna claritatea expunerii materialului. Iată atîtea aspecte care merită a fi aprofundate pentru găsirea celor mai adecvate mijloace de redare a gîndirii muzicale brahmsiene. Sîntem convinşi că Alexandru Preda va şti să tragă singur concluzia care se impune. La Tîrgu Mureş a devenit în orice caz mai evident ca oricînd că tînărul muzician nu se mulţumeşte cu rezultatele obţinute, ci caută mereu noi căi de perfecţionare, folosind în acest scop o gîndire activă, creatoare. Un asemenea neastîmpăr intelectual nu poate fi decît în folosul dezvoltării sale viitoare.

E. E.

RECENZII

Teodor T. Burada: „Opere"

În ultimii ani, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor a acordat o atenţie deosebită valorificării patrimoniului cultural muzical românesc, prin tipărirea volumelor dedicate unor figuri pregnante din istoria muzicală a poporului nostru. Ne referim în special la publicarea unor texte clasice de muzicologie românească cum ar fi : *Constantin Brăiloiu — Opere,* ediţie îngrijită de Emilia Comişel, *George Breazul — Pagini din istoria muzicii româneşti,* ediţie îngrijită de Vasile Tomescu, *Emanoil Ciomac — Pagini de cronică muzicală,* volum alcătuit de Silviu Gavrilă, *Mihail Jora — Momente muzicale, Ştiinţa muzicii de Dimitrie Cantemir,* lucrare aparţinînd Eugeniei Popescu-Judeţ şi, recent, *Teodor T. Burada — Opere.*

Muzicologul Viorel Cosma şi-a asumat dificila misiune de a aduna întreaga operă a lui Teodor T. Burada într-o ediţie critică, care va număra în final 8 volume, cuprinzînd cele mai reprezentative monografii, articole şi studii. Materialul vast şi, în parte, inedit, grupat tematic, urmăreşte sublinierea preocupărilor lui Teodor T. Burada în domeniul muzicologiei, lexicografiei şi istoriografiei muzicale (vol. 1—2), al etnografiei şi folclorului (vol. 3—4—5), învăţămîntului muzical (vol. 6) şi istoriei teatrului în Moldova (vol. 7—8).

În cadrul acestor tematici generale, lucrările au fost organizate în ordine cronologică, fapt care permite urmărirea modului de tratare a unor subiecte asemănătoare în diferite perioade ale vieţii lui Teodor T. Burada (*Cercetări asupra danţurilor şi instrumentelor de muzică ale românilor* — 1877 şi *Tanz und Spiel bei den Rumänien* — 1889, articole lexicografice, unele în trei versiuni).

Dacă pînă acum creaţia muzicologică a lui Teodor T. Burada a fost mai greu accesibilă, aflîndu-se în manuscrise sau risipită în publicaţiile sporadice de la sfîrşitul veacului XIX şi începutul veacului XX, în colecţii particulare sau în arhivele unor biblioteci, în momentul apariţiei celor 8 volume de *Opere,* întreaga creaţie a acestui pionier al muzicologiei româneşti va sta la îndemîna celor interesaţi de apariţia şi evoluţia ştiinţei muzicii în ţara noastră.

Om de o vastă cultură, erudit, poate nu exagerăm definindu-l ca pe un spirit enciclopedic (studiază la Iaşi şi Paris muzica, dreptul, şcoala de poduri şi şosele) publică în domenii diferite fundamental, manifestîndu-se în mod plenar în muzică atît ca muzicolog, cît şi ca profesor, interpret, compozitor.

Iată-l pe Teodor T. Burada abordînd problema importanţei muzicii, predată în mod organizat într-o instituţie de stat, pentru educarea tineretului, pentru educarea estetică a publicului, în seria de articole tipărite în *Almanah muzical* (1875—1877) : *Conservatorul de muzică din Iaşi* (1875), *Conservatorul de*

https://biblioteca-digitala.ro